

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΗΘΙΚΟ ΦΡΟΝΗΜΑ

Δημήτρης Κ. Μπάκας

Η έννοια του **πολίτη** εκφράζει θεσμικά την αναγνώριση της φύσης του ανθρώπου, ως όντος **πολιτικού με ρόλο στο πλαίσιο της Πολιτείας**. Η Πολιτική είναι η λειτουργία και η δυναμική της σχέσης Πολιτείας και πολίτη. Δημοκρατική Πολιτεία είναι η Πολιτεία, η οποία αποδέχεται ως μόνη νομιμοποιημένη ήτοι **έγκυρη εξουσία**, εκείνη που προκύπτει από τη **δημοκρατική πολιτική**, δηλαδή **που ανάγεται στον πολίτη, τελικά από τη δημοκρατική λειτουργία της Πολιτείας**.

Κοντολογίς, η Δημοκρατία σημαίνει **πολιτική νομιμοποίηση** των πολιτειακών αποφάσεων, ως συνολική λειτουργία της Δημοκρατίας. **Η πολιτική μετουσιώνει τους θεσμούς από αφηρημένη συνταγματική ρύθμιση σε πραγματικότητα. Ήτοι συναιρεί την ιδέα της Δημοκρατίας με την ιστορική της πραγμάτωση σε αδιαίρετη ενότητα**.

Αραγε, υπάρχει δυνατότητα τυποποίησης ή και εξιδανίκευσης της πολιτικής ως συστήματος **αξιών**? Τυποποίηση, δηλαδή, μια σχηματική κατάταξη μιας ύλης με βάση γενικά και απόλυτα χαρακτηριστικά, χωρίς να λαμβάνονται υπόψη οι συνθήκες της εκάστοτε πραγματικότητας. Ήτοι: εξιδανίκευση με μία εκ των προτέρων αναγνώριση της απόλυτης ποιότητας; **Η τυποποίηση είναι αδύνατη, γιατί είναι ανύπαρκτη η σαφής έννοια της γενικής βούλησης του λαού**.

Για **εξιδανίκευση** δεν μπορούμε να μιλήσουμε, απλούστατα γιατί η σύγχρονη Δημοκρατία παρουσιάζει σοβαρές παθολογίες όπως: Το φαινόμενο της **εμπορίας των ειδήσεων**, ήτοι ο πολιτικός λόγος δεν είναι αυτός που πραγματικά είναι, αλλά εκείνος που παρουσιάζουν τα ΜΜΕ. Η δια γυμνού οφθαλμού παρατήρηση δεν είναι εφικτή αλλά φτάνει στον πολίτη-θεατή, όπως την **εστιάζει** ο μηχανισμός. Έτσι βρισκόμαστε στο κυρίαρχο φαινόμενο της «ψευδούς αλήθειας», **αληθοφάνειας**! Υπάρχει ο απόκρυφος χαρακτήρας της δημόσιας πολιτικής και της ιδιωτικής. Οι φορείς των πολιτικών λειτουργιών έχουν διάφορο βαθμό «**δημοκρατικής ωριμότητας**» με **δυσδιάκριτα τα όρια της πολιτικής δεοντολογίας** και του **ιδιωτικού κινήτρου**. Ο «πολιτικός συκοφάντης» νομίζει πως βρίσκει τον τρόπο να επιδίδεται στην απόλαυσή του, διεκδικώντας ταυτόχρονα την κοινωνική επιδοκιμασία!

Ενώ η Δημοκρατία είναι το κατ' εξοχήν πολίτευμα, το οποίο προϋποθέτει ανθρώπους, που υπερνικούν την τάση να κάνουν την πολιτική όργανο ιδιωτικής συμπεριφοράς, **το ιδιωτικό πάθος ως κίνητρο δημόσιας συμπεριφοράς παραμορφώνει τους θεσμούς που μας οδηγεί σε αυτό που λέγεται κατάχρηση εξουσίας**. **Η γνώση της γνώσης και η σωστή πληροφόρηση συνιστούν τα κύρια «όπλα άμυνας» κατά της απόκρυφης και ιδιωτικής πολιτικής**.

Ο άνθρωπος, οι κοινωνίες αλλά και ο Κόσμος στην ολότητά του βρίσκονται μπροστά σε νέες καταστάσεις αντιμετώπισης των μεγάλων προβλημάτων: προστασία του περιβάλλοντος, δημόσια υγεία, παιδεία, παγκοσμιοποιημένη οικονομική πολιτική... Η τοποθέτηση του πολίτη απέναντι σ' αυτά και η διαμόρφωση αντίστοιχης πολιτικής βούλησης προϋποθέτει τη **δυνατότητα γνώσης τους**.

Η **έγκυρα θεμελιωμένη επιστημονική γνώση** κρίνεται βασική προϋπόθεση διαμόρφωσης της **ελεύθερης πολιτικής βούλησης**. Η επιστημονική γνώση παραμένει αρχέγονα οριοθετημένη γενικά μεταξύ της απλής άποψης (δόξας, opinion) και αφετέρου έναντι της Τέχνης ως ελεύθερης δημιουργίας του ανθρώπου, που εμπίπτει στην νομοτέλεια της αισθητικής. Λόγω της βασικής παραδοχής ότι το τεκμήριο της εγγύτερης προσέγγισης της αλήθειας είναι μαχητό τεκμαίρεται **ότι δεν υπάρχει πάντοτε κατ' ανάγκη μία και μόνη ορθή επιστημονική διάγνωση**. Κοντολογίς, **η διάγνωση της αλήθειας με απόλυτη ορθότητα υπερβαίνει τα γνωστικά όρια του ανθρώπου**. Δεν υπάρχει η απόλυτη από έδρα διδασκαλία για την κρατούσα άποψη και απαγορευμένων απόψεων.

Έτσι προκύπτει η δυνατότητα μιας πολλαπλότητας των επιστημονικών εκδοχών. Κάθε «αλήθεια» τελεί υπό προθεσμία διάψευσης. Πρόσφατο παράδειγμα η πανδημία του κορωνοϊού!

Εξάλλου οι επιστήμονες είναι ενταταγμένοι μέσα στην κοινωνία με πολλαπλές συγκρούσεις, αντιπαραθέσεις και πλουραλισμό και οι ίδιοι είναι μέρος της **ενδοκοινωνικής σύγκρουσης**. **Τελικά δεν υπάρχει πιο ανέντιμη ακαδημαϊκή στάση από εκείνη που διεκδικεί πολιτική και κοινωνική ουδετερότητα σε κρίσεις για τα μεγάλα θέματα αξιών της ανθρώπινης συμβίωσης**. Η ελευθερία του επιστημονικού λόγου κινδυνεύει, όταν η **κοινωνική ένταξη του επιστήμονα αποκρύπτεται**, οπότε κάθε προσπάθεια καθυπόταξης του σε συγκεκριμένα συμφέροντα δεν θα περιορίζεται από την προστατευτική λειτουργία της διαφάνειας.

Ισχύει το πανάρχαιο ερώτημα η Δημοκρατία πρέπει να κυβερνιέται από τους πολλούς, δηλαδή, την Εκκλησία του Δήμου ή από τους σοφούς. **Ή ισχύει εκείνο, το οποίο ο Αριστοτέλης πίστευε: «εν**

μέρει άρχειν και άρχεσθαι» ! Στη σύγχρονη Δημοκρατία υπάρχουν μεγάλα θέματα που δεν επιλύονται αλλά, απλά προσεγγίζονται. Κάθε απόλυτη γνώμάτευση γίνεται, μάλλον, από πολιτικό δόλο.

Απαιτείται, τελικά, μια πολιτική και επιστημονική ευθύνη που εδράζονται στη δημοκρατική συνείδηση των πολιτών και των αρχόντων. Μια επιστημονική ευθύνη της πολιτικής και μια πολιτική ευθύνη της επιστήμης, όπως και μια διαλογική μεταξύ τους σχέση. Από αυτή τη σχέση αναδύεται η απαιτούμενη αξιοπιστία ως προϋπόθεση δημοκρατικής συμμετοχής των πολιτών.

Αυτό, όμως, απαιτεί τόσο οι επιστήμονες, όσο και οι άρχοντες, όπως και όλοι (ή το μείζον μέρος των πολιτών) καλλιεργούνται σε ένα κλίμα παιδαγωγίας και ανδραγωγίας που οι δημοκρατικές πεποιθήσεις και τα πιστεύω να θεμελιώνονται στις αξίες της αλήθειας, του κάλλους και της αγαθότητας. Κλίμα, που δημιουργεί, ως ανάδυση την εμπιστοσύνη. Μόνο όταν αναπτυχθεί ένα κοινό συναίσθημα συν-ανήκειν σε σύνολο, το οποίο ολοκληρώνεται από εμάς και εκείνο μας φροντίζει με τις δυνατότητες που αναδύονται από την αρμονική σύνθεσή του και λειτουργία του.

Όλα τούτα είναι θέματα ολιστικής παιδείας (παιδαγωγίας – ανδραγωγίας). Καλλιέργεια του πολιτικού ηθικού φρονήματος.....που ενέχει φρόνηση, σωφροσύνη, ειλικρίνεια, θάρρος αγνότητα, καλή προαίρεση, καλή πίστη στο καλό της Ανθρωπότητας.

As φανταστούμε τις τρεις μορφές πρακτικής ζωής να διαδέχονται η μία την άλλη μέσα στην ιστορία όχι μόνο της ανθρωπότητας αλλά και του κάθε ανθρώπου. **Ο κάθε άνθρωπος στη ζωή του επαναλαμβάνει την ιστορία της ανθρωπότητας, αλλά και κάθε ανθρώπου!** Στην αρχή ένα παιδί χωρίς κάποια πληρότητα αλλά με πολλές εν δυνάμει ικανότητες, που ζει σύμφωνα με τους ορισμούς των εθίμων. «Έτσι καθόμαστε», έτσι τρώμε, «έτσι πλενόμαστε, έτσι φέρνονται» κοκ. Αυτά καθορίζει ο εθιμικός κώδικας.

Σταδιακά έρχεται η φάση της ωριμότητας: Ο νέος ζει μέσα στην οργανωμένη Κοινωνία και πολιτεία, ζει επαγγελματικά, ως μέλος του εκλογικού σώματος, είναι φορολογούμενος πολίτης. Στρατεύεται και υπηρετεί την Πατρίδα του,.. Όλα αυτά είναι συνέχεια του εθίμου, που δεν εξαλείφεται ποτέ εντελώς, αλλά είναι το θετικό δίκαιο που τα επιβάλλει, ως γραπτός νόμος που προστάζει.

Προσέτι, οι άνθρωποι ως πολίτες, διαμορφώνουν τη ζωή τους με μια προσωπική αντίληψη και μάλιστα υπερ-προσωπική. Μια αντίληψη δεσμευτική, αλλά και ελεύθερη ταυτόχρονα. Ευθύνη ποιητική και δημιουργική. Ζουν με την αγαθή προαίρεση και την πράξη τους. Αυτό το λέμε ηθικό φρόνημα. Ήτοι ανθρώπινο ήθος!

Το έθιμο και το δίκαιο συνιστούν βασικές ανθρώπινες αξίες, καθόσον καθορίζουν τις υποχρεώσεις και τα δικαιώματα, και ανοίγουν περιθώρια μέσα στα οποία μπορεί να κινηθεί και πραγματοποιηθεί η ηθική προσωπικότητα ελεύθερα. Χωρίς αυτά δεν θα μπορούσε να αναπνεύσει! **Αλλά η αγνή ηθική ζωή αρχίζει από εκεί και επάνω από το ελάχιστο περιθώριο των υποχρεώσεων. Εκεί αρχίζει η περίσσεια, η αφθονία, η ελευθερία και το ξεχείλισμα ψυχής.**

Συμπερασματικά: Θαρρούμε ότι η πολιτική είναι πάνω από όλα παιδαγωγία και ανδραγωγία. Είναι το πιο ισχυρό παράδειγμα ηθικής. As σκεφτούμε τους μεγάλους νομοθέτες που λάτρεψαν όλοι οι λαοί. Είναι τα μέγιστα παραδείγματα για όλες τις γενεές ανθρώπων. Τους μεγάλους θρησκευτικούς και πολιτικούς ηγέτες τους λάτρεψαν οι Λαοί τους, ως ένα θεϊκά πρόσωπα!

Βέβαια η πολιτική, όπως ασκείται στον κόσμο μας απέχει πολύ από αυτή την ιδανική της μορφή. Εντούτοις η φύση του γνήσιου πολιτικού είναι να κάνει την αρετή κτήμα των πολλών. **Να βοηθήσει τους συμπολίτες του να γίνουν πιο ανθρώπινοι αποκτώντας αρετές του συνανήκειν.**

Ο νομοθέτης και ηγέτης των ανθρώπων είναι κατ' εξοχήν Παιδαγωγός και Ανδραγωγός. Ειδάλλως απλά έχει ένα προσωπείο πολιτικού διψασμένου για δύναμη και επιδιώκει τα δικά του συμφέροντα και των συντρόφων του.

Το αληθινό Πρόσωπο του πολιτικού, συμπίπτει με την ιδιότητα του παιδαγωγού, του νομοθέτη και του ηγέτη των πολιτών. Ήτοι εξασφαλίζει τις κατάλληλες συνθήκες, όπου χωρίς περιορισμούς και δόλιες ενέργειες οι πολίτες να πραγματοποιούν την ηθική τους προσωπικότητα.

Όπως ο ρόλος του κάθε Γονιού είναι ν' ανατρέφει καλούς ανθρώπους, του Δασκάλου να δημιουργεί αρίστους μαθητές, του Αξιωματικού να πλάθει στρατιώτες μαχητές που να νικούν στη μάχη, έτσι και ο Πολιτικός οφείλει να καλλιεργεί σωστούς πολίτες για να αντιμετωπίζουν τα προβλήματα της πολιτικής συνύπαρξης.

Ήτοι: η πολιτική είναι αρετή!

(συνέχεια στο επόμενο)

Δημήτρης Κ. Μπάκας
18 Ιουνίου 2021